

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджую:

Т.в.о. декана
юридичного факультету
Надія МОСКАЛЮК
« 31 » _____ 2023 р.



Затверджую:

В.о. професора з
науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » _____ 2023 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Міжнародно-правові механізми захисту прав людини»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань - 29 Міжнародні відносини
Спеціальність - 293 Міжнародне право
Освітньо-професійна програма - «Міжнародне право»

Кафедра міжнародного права та міграційної політики

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	IPC	Тренінг, КПЗ	СРС	Разом	Екзамен/Залік
Денна	3	5	28	14	3	1	74	120	Екзамен

31.08.2023
[Signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право (затверджена Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 9 від 26.05.2021 р.).

Робочу програму склав доктор філософії (право), старший викладач кафедри міжнародного права та міграційної політики Назар НОГАС.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри міжнародного права та міграційної політики, протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Ярина ЖУКОРСЬКА

Розглянуто і схвалено групою забезпечення спеціальності 293 Міжнародне право, протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Голова ГЗС

Ярина ЖУКОРСЬКА

Гарант ОП

Людмила САВАНЕЦЬ

1. Опис дисципліни «Міжнародно-правові механізми захисту прав людини»

Дисципліна – Міжнародно-правові механізми захисту прав людини	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 4	Галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»	Дисципліна: Нормативна Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність - 293 «Міжнародне право»	Рік підготовки – 3 Семестр - 5
Кількість змістовних модулів - 2	Освітньо-професійна програма – Міжнародне право	Лекції – 28 год. Практичні заняття – 14 год.
Загальна кількість годин – 120 годин	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Самостійна робота – 74 год. Тренінг/КПЗ — 1 год. Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 6 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю - екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Міжнародно-правові механізми захисту прав людини»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни є засвоєння студентами знань щодо інструментарію науки про права та свободи людини і громадянина, забезпечення їх реалізації, захисту, гармонізації національного законодавства з міжнародно-правовими стандартами і нормами в цій галузі, історичними передумовами та сучасною системою правового захисту особи на міжнародному рівні; формування у студентів правничого світогляду, правосвідомості і правової культури правознавця, юридичного мислення; застосовувати теоретичні правничі знання на практиці та самостійно поглиблювати і оновлювати правничі знання.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання на практиці. Завданням вивчення дисципліни є також детальне розглядання міжнародних договорів, законів, актів Президента України, Уряду та інших нормативно-правових актів, що є джерелами у сфері міжнародного захисту прав людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- класифікувати права і свободи людини;
- визначати найбільш ефективні форми та способи реалізації прав і свобод людини;
- визначати правомірність чи неправомірність обмеження прав і свобод людини;
- визначати найбільш ефективні засоби захисту прав людини на національному та міжнародному рівнях;

- застосовувати на практиці міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 3. Здатність захищати національні інтереси власної держави та права людини за допомогою міжнародно-правових інструментів і механізмів.

СК 8. Здатність вести дискусію і дебати з міжнародно-правових та загально юридичних питань, готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

СК 10. Здатність відповідати за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних контекстах професійної діяльності, а також у сфері навчання і професійного саморозвитку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Студенти повинні володіти категоріальним апаратом із таких дисциплін як: Міжнародне публічне право (загальна частина), Історія міжнародного права, Порівняльне конституційне право.

2.5. Результати навчання

РН 6. Забезпечувати юридичний супровід міжнародних публічних відносин і міжнародних приватних відносин, захищати за допомогою міжнародних та національних правових механізмів права та інтереси фізичних і юридичних осіб, національні інтереси держави Україна.

РН 7. Використовувати практику Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судових та арбітражних органів, теоретичні знання з міжнародного і національного права для обґрунтування і захисту власної позиції, захисту інтересів клієнта та в інших професійних цілях.

РН 12. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного, національного права та порівняльного правознавства.

РН 13. Виробляти спільні рішення, працювати в команді, виявляти лідерські якості, визначати пріоритетні цілі у професійному і навчальному контекстах, планувати індивідуальну та групову роботу з метою їх досягнення.

РН 15. Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої, право-інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.

РН 16. Знати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного та національного права, мати навички науково-дослідної роботи, інтерпретувати результати наукових досліджень та враховувати їх у практичній професійній діяльності.

РН 18. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

3. Програма навчальної дисципліни: «Міжнародно-правові механізми захисту прав людини»

Змістовий модуль 1. Міжнародне право прав людини та міжнародний захист прав людини як навчальна дисципліна та галузь права.

Тема 1. Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права та міжнародний захист прав людини. Права людини в історії людства.

Міжнародне право прав людини – галузь міжнародного права. Чітке формулювання термінологічних особливостей «забезпечення» і «захисту» прав і свобод людини.

Міжнародна нормативно-правова база, яка існує у сфері прав людини. Поняття міжнародного контролю за здійсненням та захистом прав людини.

Поняття та види міжнародних механізмів захисту прав людини.

Питання про міжнародну правосуб'єктність фізичної особи в галузі міжнародного права прав людини. Джерела міжнародного захисту прав людини.

Ідея прав людини у Давній Греції та філософські вчення мислителів Давнього Риму про природні права та свободи людини.

Подальший розвиток ідей про права людини в працях мислителів, філософів, державних діячів, юристів середньовіччя та класицизму: Томаса Гоббса, Гуго Гроція, Джона Локка, Жан Жака Руссо, Іммануїла Канта, Томаса Пейна, Джеремі Бентама та ін. Світський моральний універсалізм епохи Просвіти.

Основні принципи та постулати перших політико-правових актів про права людини XVII - XVIII ст., які містять англійська Петиція про права (1628 р.), Білль про права (1689 р.), Декларація незалежності Сполучених Штатів Америки (1776 р.), французька Декларація прав людини і громадянина (1789 р.), Біль про права Сполучених Штатів (1791 р.).

Становлення ідеї захисту прав людини від буржуазних революцій до Другої світової війни. Сучасний етап розвитку прав людини з часу прийняття Статуту ООН до наших днів.

Особливості становлення ідеї прав людини в історії українського народу.

Література: 1, 2, 38, 40, 42

Тема 2. Становлення та розвиток механізму захисту прав людини на міжнародному універсальному рівні.

Поняття прав і свобод людини. Класифікація прав людини.

Правове регулювання захисту прав людини в період Ліги Націй.

Правове регулювання захисту прав людини в діяльності ООН.

Юридична природа та внутрішня побудова ЗДПЛ.

Відповідність конституційних прав та свобод людини в Україні універсальним стандартам ЗДПЛ.

Права людини та міжнародно-правові механізми їх захисту у МПГПП та МПЕСКП 1966 р. Історія створення Пактів про права людини 1966 р. Основні права, передбачені Міжнародним пактом про громадянські та політичні права: право народів на самовизначення; громадянські права; політичні права; принцип рівності, недискримінації, права меншин. Зміст першого Факультативного протоколу 1966 р. та другого Факультативного протоколу 1989 р. до МПГПП. Механізми нагляду за імплементацією та виконанням МПГПП.

Основні права, передбачені Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права: економічні і соціальні права; культурні права. Механізм контролю щодо додержання прав, визнаних у МПЕСКП. Універсальність прав людини та культурний релятивізм.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 3. Міжнародний універсальний інституційний механізм захисту прав людини.

Статут ООН про права людини, функції Генеральної Асамблеї та Економічної і Соціальної Ради ООН у цій галузі. Механізми контролю Комісії з прав людини (1946 р. – 2006 р.) та її Підкомісії з питань заохочення і захисту прав людини. Рада з прав людини, як допоміжний орган Генеральної Асамблеї ООН. Процедура розгляду індивідуальних повідомлень відповідно до резолюції 1235 та резолюції 1503 ЕКОСОП. Діяльність Комісії ООН щодо статусу жінок. Повноваження Верховного комісара ООН з прав людини.

Повноваження спеціалізованих установ ООН у галузі захисту прав людини: ЮНІСЕФ, МОП, ЮНЕСКО. Універсальна судова система захисту прав людини: Міжнародний Суд ООН, Міжнародний кримінальний суд.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 4. Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на міжнародному регіональному рівні (європейський вимір).

Діяльність НБСЄ/ОБСЄ щодо визначення міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини.

Європейська соціальна хартія (переглянута).

Права людини в Європейському Союзі. Хартія основних прав Європейського Союзу.

Захист прав людини у рамках Ради Європи: інституційні органи.

Нормативний зміст Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 р. Європейський суд з прав людини: юрисдикція та процедура звернення. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477ІУ. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.

Комісар Ради Європи з прав людини. Європейський суд з прав людини.

Інституційна система захисту прав людини в Європейському Союзі. Хартія основних прав Європейського Союзу.

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Організації Американських держав. Африканська система захисту прав людини, конвенційні органи і механізми імплементації.

Міжамериканська система захисту прав людини: Статут Організації американських держав (ОАД) та Американська декларація прав і обов'язків людини; Міжамериканська комісія з прав людини (МАКПЛ); Американська конвенція з прав людини (АКПЛ); Міжамериканський Суд з прав людини.

Африканська концепція прав людини; Африканська система захисту прав людини;

Африканська Хартія прав людини і народів; Африканська Комісія з прав людини і народів;

Африканський Суд з прав людини.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 6. Система захисту прав людини Арабського регіону та міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Асоціації держав Південно-Східної Азії. Становлення системи захисту прав людини арабського регіону. Арабська хартія прав людини (переглянута) 2004 р. Захист прав і свобод людини в межах Асоціації держав Південно-Східної Азії. Статут Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Міжурядова комісія Асоціації держав Південно-Східної Азії.

Змістовий модуль 2. Обсяг та складові основних прав людини. Міжнародно-правове регулювання захисту окремих категорій осіб.

Тема 7. Право на життя.

Обсяг та

складові права на життя. Зобов'язання держави щодо права на життя. Мак-Кан проти Сполученого Королівства. L.C.B. Проти Сполученого Королівства. Тугег проти Сполученого Королівства. Сергій Шевченко проти України. Гонгадзе проти України.

Тема 8. Заборона катувань, або таких, що принижують гідність, поведження чи покарання.

Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження чи покарання (справа «Каверзін проти України», № 23893/03, 2012 р., «Орлик проти України», «Луценко проти України», справа «Сьорінг проти Сполученого королівства» 1989 р.).

Тема 9. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції.

Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа «Харченко проти України», № 40107/02, 2011 р.).

Обсяг та складові права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного життя (справа «С. і Марпер проти Сполученого Королівства») (S and Marper v. United Kingdom), №№ 30562/04, 30566/04, рішення Великої палати 2008 р.).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до сімейного життя (справа «Савіні проти України», № 39948/06, 2008 р.; справа «М.Р. і Д.Р. проти України», № 63551/13, 2018 р.).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до житла (справа «Німіц проти Німеччини» (Niemietz v. Germany), № 13710/88, 1992 р.; справа «Кривіцька та Кривіцький проти України», № 30856/03, 2011 р.).

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до кореспонденції (справа «Роман Захаров проти Росії» (Roman Zakharov v. Russia), № 47143/06, рішення Великої палати 2015 р.)

Тема 10. Свобода думки, совісті і релігії. Свобода вираження поглядів.

Обсяг та складові права на свободу думки, совісті і релігії. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті і релігії. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті і релігії (справа «Коккінакіс проти Греції» (Kokkinakis v. Greece) № 14307/88, 1993 р.) 10.

Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів (справа «Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria), № 9815/82, 1986 р.; справа «Швидка проти України», № 17888/12, 2014 р.).

Тема 11. Свобода зібрань та об'єднання. Право на власність.

Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання. Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання (справа «Веніамін Тимошенко та інші проти України», № 48408/12, 2014 р.).

Обсяг та складові права на власність. Зобов'язання держави щодо права на власність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність (справа «Спорронг і Лоннрот проти Швеції» (Sporrong and Lonnroth v. Sweden), №№ 7151/75, 7152/75, 1982 р.; справа «Лоїзиду проти Туреччини» (Loizidou v. Turkey), № 15318/89, рішення Великої палати 1996 р.).

Тема 12. Заборона дискримінації. Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

Обсяг та складові заборони дискримінації. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації (справа «Пічкур проти України», № 10441/06, 2013 р.; справа «D.H. та інші проти Чеської Республіки» (D.H. and Others v. the Czech Republic), № 57325/00, рішення Великої палати 2007 р.).

Обсяг та складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту. Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту (справа «Олександр Волков проти України», № 21722/11, рішення Великої палати 2013 р.; справа «Бурмич та інші проти України», №№ 46852/13, 47786/13, 54125/13, рішення Великої палати 2017 р.)

Тема 13. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

Правомірне обмеження прав людини. Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів.

Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів. Захист поранених і хворих у діючих арміях. Захист поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі. Захист військовополонених. Захист цивільного населення під час війни. Захист жінок та дітей під час війни.

Тема 14. Міжнародний захист окремих категорій та груп осіб.

Захист прав жінок. Захист прав дітей. Захист прав осіб з інвалідністю. Захист прав осіб похилого віку. Захист прав пацієнтів. Захист прав жертв злочинів. Захист прав жертв геноциду. Захист прав жертв тероризму. Захист прав осіб, які скоїли злочин, та ув'язнених осіб. Захист прав біженців, вимушених переселенців і переміщених осіб. Захист прав трудівників-мігрантів. Захист прав меншин і корінних народів. Захист прав апатридів.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Міжнародно-правові механізми захисту прав людини»

№ п/п	Тема	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	
Змістовий модуль 1. Міжнародне право прав людини та міжнародний захист прав людини як навчальна дисципліна та галузь права							
1.	Тема 1. Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права та міжнародний захист прав людини. Права людини в історії людства.	2	1	5	1	1	Тести, запитання, задачі
2.	Тема 2. Становлення та розвиток механізму захисту прав людини на міжнародному універсальному	2	1	5			Тести, запитання, задачі

	рівні.				
3.	Тема 3. Міжнародний універсальний інституційний механізм захисту прав людини.	2	1	5	Тести, запитання, задачі
4.	Тема 4. Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на міжнародному регіональному рівні (європейський вимір).	2	1	6	Тести, запитання, задачі
5.	Тема 5. Міжнародно- правове регулювання захисту прав людини в межах Організації Американських держав. Африканська система захисту прав людини, конвенційні органи і механізми імплементації.	2	1	6	Тести, запитання, задачі
6.	Тема 6. Система захисту прав людини Арабського регіону та міжнародно- правове регулювання захисту прав людини в межах	2	1	4	Тести, запитання, задачі

	Асоціації держав Південно-Східної Азії.					
Змістовний модуль 2. Обсяг та складові основних прав людини. Міжнародно-правове регулювання захисту окремих категорій осіб						
7.	Тема 7. Право на життя.	2	1	6	2	Тести, запитання, задачі
8.	Тема 8. Заборона катувань, або таких, що принижують гідність, поводження чи покарання.	2	1	6		Тести, запитання, задачі
9.	Тема 9. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції.	2	1	6		Тести, запитання, задачі
10.	Тема 10. Свобода думки, совісті і релігії. Свобода вираження поглядів.	2	1	6		Тести, запитання, задачі
11.	Тема 11. Свобода зібрань та об'єднання. Право на власність.	2	1	4		Тести, запитання, задачі
12.	Тема 12. Заборона дискримінації. Право на справедливий суд та на	2	1	6		Тести, запитання, задачі

	ефективний засіб юридичного захисту.						
13.	Тема 13. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.	2	1	6			Тести, запитання, задачі
14.	Тема 14. Міжнародний захист окремих категорій та груп осіб.	2	1	4			Тести, запитання, задачі
Всього		28	14	74	3	1	

5. Тематика практичних завдань

Практичне заняття № 1

Тема 1. Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права та міжнародний захист прав людини. Права людини в історії людства.

1. Міжнародне право прав людини – галузь міжнародного права. Чітке формулювання термінологічних особливостей «забезпечення» і «захисту» прав і свобод людини.
2. Міжнародна нормативно-правова база, яка існує у сфері прав людини. Поняття міжнародного контролю за здійсненням та захистом прав людини.
3. Питання про міжнародну правосуб'єктність фізичної особи в галузі міжнародного права прав людини.
4. Права людини в історії людства.
5. Особливості становлення ідеї прав людини в історії українського народу.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 2. Становлення та розвиток механізму захисту прав людини на міжнародному універсальному рівні.

1. Поняття прав і свобод людини. Класифікація прав людини.

2. Правове регулювання захисту прав людини в період Ліги Націй.
 3. Правове регулювання захисту прав людини в діяльності ООН.
 4. Юридична природа та внутрішня побудова ЗДПЛ.
 5. Права людини та міжнародно-правові механізми їх захисту у МПГПП та МПЕСКП 1966 р.
 6. Основні права, передбачені Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права: економічні і соціальні права; культурні права. Механізм контролю щодо додержання прав, визнаних у МПЕСКП.
 7. Універсальність прав людини та культурний релятивізм.
- Література: 5, 7, 25, 27, 32, 35, 38

Практичне заняття № 2

Тема 3. Міжнародний універсальний інституційний механізм захисту прав людини.

1. Статут ООН про права людини, функції Генеральної Асамблеї та Економічної і Соціальної Ради ООН у цій галузі.
2. Механізми контролю Комісії з прав людини (1946 р. – 2006 р.) та її Підкомісії з питань заохочення і захисту прав людини. Рада з прав людини, як допоміжний орган Генеральної Асамблеї ООН.
3. Процедура розгляду індивідуальних повідомлень відповідно до резолюції 1235 та резолюції 1503 ЕКОСОР.
4. Діяльність Комісії ООН щодо статусу жінок. Повноваження Верховного комісара ООН з прав людини.
5. Повноваження спеціалізованих установ ООН у галузі захисту прав людини: ЮНІСЕФ, МОП, ЮНЕСКО.
6. Універсальна судова система захисту прав людини: Міжнародний Суд ООН, Міжнародний кримінальний суд.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 4. Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на міжнародному регіональному рівні (європейський вимір).

1. Діяльність НБСЄ/ОБСЄ щодо визначення міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута).
3. Права людини в Європейському Союзі. Хартія основних прав Європейського Союзу.
4. Захист прав людини у рамках Ради Європи: інституційні органи.
5. Нормативний зміст Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 р. Європейський суд з прав людини: юрисдикція та процедура звернення. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-ІУ. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.
6. Комісар Ради Європи з прав людини. Європейський суд з прав людини.
7. Інституційна система захисту прав людини в Європейському Союзі. Хартія основних прав Європейського Союзу.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Практичне заняття № 3

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Організації Американських держав. Африканська система захисту прав людини, конвенційні органи і механізми імплементації.

1. Міжамериканська система захисту прав людини: Статут Організації американських держав (ОАД) та Американська декларація прав і обов'язків людини.
2. Міжамериканська комісія з прав людини (МАКПЛ); Американська конвенція з прав людини (АКПЛ).
3. Міжамериканський Суд з прав людини.

4. Африканська концепція прав людини.
 5. Африканська система захисту прав людини; Африканська Хартія прав людини і народів; Африканська Комісія з прав людини і народів; Африканський Суд з прав людини.
- Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 6. Система захисту прав людини Арабського регіону та міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Асоціації держав Південно-Східної Азії.

1. Становлення системи захисту прав людини арабського регіону.
 2. Арабська хартія прав людини (переглянута) 2004 р.
 3. Захист прав і свобод людини в межах Асоціації держав Південно-Східної Азії.
- Статут Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН).

4. Міжурядова комісія Асоціації держав Південно-Східної Азії.
- Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Змістовий модуль 2. Обсяг та складові основних прав людини. Міжнародно-правове регулювання захисту окремих категорій осіб.

Практичне заняття № 4

Тема 7. Право на життя.

1. Обсяг та складові права на життя.
2. Зобов'язання держави щодо права на життя.
3. Мак Кан проти Сполученого Королівства.
4. L.C.V. Проти Сполученого Королівства.
5. Тутег проти Сполученого Королівства. Сергій Шевченко проти України. Гонгадзе проти України.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 8. Заборона катувань, або таких, що принижують гідність, поводження чи покарання.

1. Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.
2. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.
3. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (справа «Каверзін проти України», № 23893/03, 2012 р., «Орлик проти України», «Луценко проти України», справа «Сьорінг проти Сполученого королівства» 1989 р.).

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Практичне заняття № 5

Тема 9. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції.

1. Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність. Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа «Харченко проти України», № 40107/02, 2011 р.)
2. Обсяг та складові права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного життя (справа «С. і Марпер проти Сполученого Королівства» (S and Marper v. United Kingdom), №№ 30562/04, 30566/04, рішення Великої палати 2008 р.).
3. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до сімейного життя (справа «Савіні проти України», № 39948/06, 2008 р.; справа «М.Р. і Д.Р. проти України», № 63551/13, 2018 р.).

4. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до житла (справа «Німіц проти Німеччини» (Niemietz v. Germany), № 13710/88, 1992 р.; справа «Кривіцька та Кривіцький проти України», № 30856/03, 2011 р.).

5. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до кореспонденції (справа «Роман Захаров проти Росії» (Roman Zakharov v. Russia), № 47143/06, рішення Великої палати 2015 р.). Література: 1, 2, 4-7, 25, 37, 42, 45-47.

Тема 10. Свобода думки, совісті і релігії. Свобода вираження поглядів.

1. Обсяг та складові права на свободу думки, совісті і релігії. Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті і релігії.

2. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті і релігії (справа «Коккінакіс проти Греції» (Kokkinakis v. Greece) № 14307/88, 1993 р.) 10.

3. Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів.

4. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів (справа «Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria), № 9815/82, 1986 р.; справа «Швидка проти України», № 17888/12, 2014 р.).

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Практичне заняття № 6

Тема 11. Свобода зібрань та об'єднання. Право на власність.

1. Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання. Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

2. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання (справа «Веніамін Тимошенко та інші проти України», № 48408/12, 2014 р.).

3. Обсяг та складові права на власність. Зобов'язання держави щодо права на власність.

4. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність (справа «Спорронг і Л'юньрот проти Швеції» (Sporrong and Lönroth v. Sweden), №№ 7151/75, 7152/75, 1982 р.; справа «Лоїзиду проти Туреччини» (Loizidou v. Turkey), № 15318/89, рішення Великої палати 1996 р.).

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 12. Заборона дискримінації. Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

1. Обсяг та складові заборони дискримінації. Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації.

2. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації (справа «Пічкур проти України», № 10441/06, 2013 р.; справа «D.H. та інші проти Чеської Республіки» (D.H. and Others v. the Czech Republic), № 57325/00, рішення Великої палати 2007 р.).

3. Обсяг та складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

4. Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

5. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту (справа «Олександр Волков проти України», № 21722/11, рішення Великої палати 2013 р.; справа «Бурмич та інші проти України», №№ 46852/13, 47786/13, 54125/13, рішення Великої палати 2017 р.).

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Практичне заняття № 7

Тема 13. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації.

Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

1. Правомірне обмеження прав людини.

2. Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів.

3. Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів.
4. Захист поранених і хворих у діючих арміях.
5. Захист поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі.

Захист військовополонених.

6. Захист цивільного населення під час війни.
7. Захист жінок та дітей під час війни.

Література: 1, 2, 5-7, 25, 27, 32, 42

Тема 14. Міжнародний захист окремих категорій та групи осіб.

1. Захист прав жінок.
2. Захист прав дітей.
3. Захист прав осіб з інвалідністю.
4. Захист прав осіб похилого віку.
5. Захист прав пацієнтів.
6. Захист прав жертв злочинів.
7. Захист прав жертв геноциду.
8. Захист прав жертв тероризму.
9. Захист прав осіб, які скоїли злочин, та ув'язнених осіб.
10. Захист прав біженців, вимушених переселенців і переміщених осіб.
11. Захист прав трудівників-мігрантів. Захист прав меншин і корінних народів.
12. Захист прав апатридів.

Література: 1, 2, 4-8, 25, 27, 32, 37-39.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) — форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

Пропоновані варіанти КПЗ

1. Формування концепції прав людини у світовій політико-правовій думці.
2. Особливості становлення ідеї прав людини в історії українського народу.
3. Поняття прав і свобод людини та їх класифікація.
4. Джерела міжнародного захисту прав людини.
5. Природно-правова, позитивістська та ліберальна теорії щодо сутності прав людини.
6. Універсальність прав людини та культурний релятивізм.
7. Міжнародне право прав народів.
8. Імплементация норм міжнародного права.
9. Поняття і види міжнародно-правових механізмів за здійсненням та захистом прав людини.
10. Поняття і види міжнародного контролю за захистом за здійсненням прав людини.
11. Мирне розв'язання міжнародних спорів, як основа права міжнародної безпеки.
12. Міжнародний контроль і заходи зі зміцнення довіри між країнами, як фактор стабільності безпеки у світі.
13. Права людини у сфері міжнародного права та міжнародних відносин.
14. Співвідношення між принципом територіальної цілісності та правом на самовизначення народів.
15. Верховенство права і ефективна держава: чи можливо це поєднати?

7. Самостійна робота

Самостійна робота, як одна із форм засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час і без участі викладача, передбачає особистісно-орієнтовану організацію самоосвіти студента. Організація самостійної роботи вимагає особливої уваги, тому що частина питань кожної теми виноситься на самостійне опрацювання студентами, а матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на екзамен.

Самостійна робота забезпечується необхідними навчально-методичними засобами (у тому числі конспектами лекцій, навчально-методичними розробками для самостійного вивчення дисципліни, періодичними виданнями). Студенти мають можливість самостійно опрацьовувати навчальний матеріал у бібліотеці, навчальних кабінетах і комп'ютерних класах з використанням мережі Інтернет, а також у домашніх умовах (при отриманні відповідного пакету навчально-методичної літератури).

№ п/п	Тематика
1	Тема 1. Міжнародне право прав людини як галузь міжнародного права та міжнародний захист прав людини. Права людини в історії людства.
2	Тема 2. Становлення та розвиток механізму захисту прав людини на міжнародному універсальному рівні.
3	Тема 3. Міжнародний універсальний інституційний механізм захисту прав людини.
4	Тема 4. Становлення та розвиток інституту захисту прав людини на міжнародному регіональному рівні (європейський вимір).
5	Тема 5. Міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Організації Американських держав. Африканська система захисту прав людини, конвенційні органи і механізми імплементації.
6	Тема 6. Система захисту прав людини Арабського регіону та міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Асоціації держав Південно-Східної Азії.
7	Тема 7. Право на життя.
8	Тема 8. Заборона катувань, або таких, що принижують гідність, поводження чи покарання.
9	Тема 9. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції.
10	Тема 10. Свобода думки, совісті і релігії. Свобода вираження поглядів.
11	Тема 11. Свобода зібрань та об'єднання. Право на власність.
12	Тема 12. Заборона дискримінації. Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.
13	Тема 13. Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.
14	Тема 14. Міжнародний захист окремих категорій та груп осіб.

8. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу

Тренінг (англ. *training*) — це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. *to train* — виховувати, навчати) — комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування — система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу:

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу:

1. Система захисту прав людини Арабського регіону та співдружності незалежних держав.
2. Зміст окремих основоположних прав.
3. Правомірне обмеження прав людини та відступ держави від своїх зобов'язань за надзвичайних станів.
4. Міжнародний захист окремих категорій та групи осіб.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Міжнародні механізми захисту прав людини» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міжнародні механізми захисту прав людини» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%

Усне опитування під час занять (1-6 тема по 10 балів - 60 балів) Письмова робота - 40 балів	Усне опитування під час занять (7-14 тема по 10 балів – 70 балів) 2. Письмова робота - 30 балів	Написання КПЗ - 40 балів, Захист КПЗ — 40 балів, Виконання завдань під час тренінгу - 20 балів	Теоретичні питання (2 питання) — 30 балів — макс. 60, Задача (1 кейс) — макс. 40 балів
------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-14
2.	Проектор	1-14
3.	Smart-TV	1-14

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гайдулін О.О., Худолей В.Ю., Шаркова І.М. Прецедентне право Європейського Суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення: навчальний посібник. Харків: І.Б. Лисенко, 2019. 298 с.
2. Деркач А.Л. Захист прав людини в конституційному процесі. К., 2019. 200 с.
3. Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин від 18 грудня 1992 року. Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. К.: Сфера, 2019. С. 174-176.
4. Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 року. Збірка договорів Ради Європи: Українська версія. К.: Парламентське вид-во, 2018. С. 483-498.
6. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 року. Збірка договорів Ради Європи: Українська версія. К.: Парламентське вид-во, 2019. С. 455-465.
7. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 року. Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. К.: Сфера, 2018. С. 389-398.

8. Кушніренко О., Слінько Т. Загальна декларація прав людини. Права і свободи людини та громадянина. Х.: Факт, 2020. С. 440.
9. Збірка договорів Ради Європи: Українська версія. К.: Парламентське вид-во, 2020. 654 с.
10. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 року. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Міжнародне право: Підручник; заг. ред. В.А. Ліпкана. Київ: КНТ, 2019. –751 с.
12. Ногас Н. І. Правове становище іноземців на території України. Актуальні проблеми правознавства. 2023. № 1. С. 81-85.
13. Ногас Н. І. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів. Актуальні проблеми правознавства. 2022. № 4 С. 132-136.
14. Ратушна Б. П. Захист особи в Європейському суді з прав людини : навч. посіб.; Центр. спілка споживчих товариств України, Львів. торг.-екон. ун-т ; відп. за вип. Є. І. Федик. Львів : ЛТЕУ, 2019. 287 с.
15. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: навчальний посібник Х. І.Б. Лисенко, 2019. 164 с.
16. Ahluwalia P. Politics and post-colonial theory: African inflections New York/London: Routledge, 2019.
17. Bantekas, Ilias, and Oette, Lutz. International Human Rights Law and Practice. Singapore, Cambridge University Press, 2020.
18. Brownlie I. The Protection of Individuals and Groups. Principles of Public International Law. 6th ed. Oxford: University Press, 2013.
19. Cargas Sarita. Human Rights Education: Forging an Academic Discipline. University of Pennsylvania Press, 2019.
20. Cher Weixia Chen, Alison Dundes Renteln. International Human Rights: A Survey. Cambridge University Press, 2022.
21. Hurst Hannum. Rescuing Human Rights: A Radically Moderate Approach. Cambridge University Press, 2019.
22. Marks Susan. A False Tree of Liberty: Human Rights in Radical Thought. Oxford University Press, 2019.
23. Michael E. Goodhart. Human rights: Theory and Practice. Oxford University Press, 2022.
24. Nowak M. Introduction to the International Human Rights Regime. Leiden/Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2018.
25. O'Byrne Daren J. Human rights: an introduction. London: Pearson Education, 2021.
26. Smith, Rhona K. M.. International Human Rights Law. United Kingdom, Oxford University Press, 2022.
27. Vladoiu Isabelle. How to Become a Human Rights Professional: A Guide to Human Rights Advocacy. US Institute of Diplomacy and Human Rights, 2022.